

Сан-стефанският мирен договор

Този договор е спогодба между Русия и Османската империя, сключена в едноименното село, източно предградие на Цариград, на 3 март 1878 г. Договорът слага край на Руско-турската война от 1877-78 г. и е подписан от руска страна от граф Николай Павлович Игнатиев и Александър Нелидов и от Сафвет Паша, външен министър на Османската империя и Садулла Бей, посланик в Германия. На преговорите не бяха поканени български представители.

Според официалното становище на Русия, договорът е само временен проект, който да проправи път за бъдещо урегулиране на отношенията с Великите сили.

Договорът предвижда създаването на независимо Княжество България след 500 години османско робство. Денят на подписването, 3 март, се чества като Ден на Освобождението на България и е нашият **национален празник**.

В Сан Стефано се създаваше самоуправление на Княжество България с християнско правителство и право на собствени въоръжени сили. Въпреки формално васал на Турция, на Княжеството *де факто* се създаваха права на независима нация. Територията му включваше Дунавската равнина, областите на София, Пирот, Враня и Моравската долина (в днешна Сърбия), Северна Тракия, части от Източна Тракия и почти цяла Македония (Член 6).

Така България получаваше излаз на Егейско и от там на Средиземно море. Това създаваше възможност за бази на руския военноморски флот, срещу което бяха останалите Велики сили.

Начело на страната се предвиждаше Княз, избран от народа, одобрен от Турция и признат от Великите сили (Член 7). Национално събрание от изтъкнати български граждани трябваше да начертае бъдещия Основен закон. (Това се осъществи впоследствие с Търновската конституция). Османската армия се изтегляше от България, докато руските сили оставаха там за следващите две години (Член 8).

Но замислената в Договора уголемена България алармира съседните държави както и Франция и Великобритания. В резултат той никога не влезе в сила и беше заместен от Берлинския договор, подписан след три месеца на Берлинския конгрес, отново без участие на български представители..

В исторически план неуспехът на Сан-стефанския мирен план доведе до дълга и кръвопролитна борба на българския народ спешу ново чуждо владичество, за свобода и единство.

Прилагам извадка от **Меморандум** на трите секции на Македонската патриотична организация в Торонто – „Правда“, „Любен Димитров“ и „Победа“ от 1995 год.

Под заглавие „Кратка история на Македонския въпрос“ документът се спира на събитията от 1878 г. на ролята и последствията на Сан Стефанския „мир“.

Васил Попвасилев